

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.II.482/2022/7.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Harangozó Attila, a tanács elnöke
Dr. Metzing Márton, előadó bíró
Dr. Somogyi Gábor, bíró
Dr. Demeter Zsuzsanna, bíró
Dr. Boros Tibor, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2023. március 2.
Az ügy tárgya: emberölés bűntettének kísérlete és más bűncselekmény
Terhelt: I. rendű
II. rendű
Elsőfok: Debreceni Törvényszék, 6.B.45/2021/84., ítélet, tárgyalás, 2021. július 7.
Másodfok: Debreceni Ítéltábla, Bf.II.410/2021/47., ítélet, nyilvános ülés, 2021. december 20.
Az indítvány előterjesztője: az I. rendű és a II. rendű terhelt védője
Az indítvány iránya: az I. rendű és a II. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

Az emberölés bűntettének kísérlete és más bűncselekmény miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű és II. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Debreceni Törvényszék 6.B.45/2021/84., illetve a Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.II.410/2021/47. számú ítéletét I. rendű és II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye és ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] I. 1. A Debreceni Törvényszék a 2021. július 7-én kihirdetett 6.B.45/2021/84. számú ítéletével

– I. rendű terheltet társtettesként elkövetett emberölés bűntettének kísérlete [Btk. 160. § (1) bekezdés] és bűnsegédként elkövetett testi sértés bűntettének kísérlete [Btk. 164. § (1) bekezdés, (3) bekezdés], valamint a Debreceni Járásbíróság 34.Fk.763/2019/50. számú

ítéletének próbára bocsátást kimondó rendelkezésének hatályon kívül helyezése és az ítélettel alkalmazott próbára bocsátás megszüntetése folytán bűnsegédként elkövetett garázdaság büntette [Btk. 339. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és d) pont] és bűnsegédként elkövetett testi sértés büntettének kísérlete [Btk. 164. § (1) bekezdés, (3) bekezdés] miatt is halmazati büntetésül 5 év 8 hónap, börtönben végrehajtani rendelt szabadságvesztésre és 6 év közügyektől eltiltásra,

– II. rendű terheltet társtettesként elkövetett emberölés büntettének kísérlete [Btk. 160. § (1) bekezdés] és testi sértés büntettének kísérlete [Btk. 164. § (1) bekezdés, (3) bekezdés] miatt halmazati büntetésül 5 év, börtönben végrehajtani rendelt szabadságvesztésre és 5 év közügyektől eltiltásra

ítélte, azzal, hogy a kiszabott szabadságvesztésből az I. rendű és a II. rendű terhelt legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.

[2] Az ellentétes irányú fellebbezések folytán eljáró Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2021. december 20-án meghozott Bf.II.410/2021/47. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és megállapította, hogy az I. rendű terhelt az emberölés büntettének kísérletét tettesként, a II. rendű terhelt bűnsegédként követte el, egyebekben pedig a törvényszék ítéletét e terheltek tekintetében helybenhagyta.

[3] 2. A jogerős ítéletben megállapított tényállás szerint sértett 1 és az I. rendű terhelt egy szakképzési centrumba jártak, azonban régóta haragos viszonyban vannak.

[4] Sértett 1 és tanú 1 régóta barátok. Tanú 1 féltestvére, tanú 2 külföldön élt férjével és két éves kislányukkal együtt, azonban 2018. évben hazaköltözött egy időre. Ekkor nagyszüleinél, tanú 3-nál és feleségénél élt kislányával együtt cím 1 szám alatt.

[5] Tanú 2 2018. év elején összeismerkedett I. rendű terhelttel, aki gyakran látogatta őt nagyszülei lakásán. Családjaik azonban nem nézték jó szemmel a kapcsolatukat, ezért albérletbe költöztek, így élettársi kapcsolat alakult ki köztük. Együttélésük alatt gyakoriak voltak közöttük a veszekedések az I. rendű terhelt rendszeres alaptalan féltékenysége okán.

[6] Mialatt tanú 2 még a nagyszüleinél élt, gyakran meglátogatta őt féltestvére, tanú 1, akivel ekkor barátja, sértett 1 is vele tartott. Volt olyan alkalom, hogy az I. rendű terhelt és sértett 1 összetalálkozott a nagyszülők lakásán, továbbá egy alkalommal az I. rendű terhelt élettársát sértett 1-gyel kettesben találta szobájukban, ezért I. rendű terhelt sértett 1-re is féltékenykedni kezdett.

[7] Kapcsolatuknak az I. rendű terhelt fenti viselkedése miatt lett vége 2020. április 15. napját megelőző napokban. Az I. rendű terhelt ezt követően egy hotelben szállt meg, szüleihez nem költözött vissza, mivel kapcsolatuk tanú 2 miatt megromlott.

[8] Az I. rendű terhelt nehezen viselte, hogy barátnője szakított vele, így gyakran hívta őt telefonon. Az I. rendű terhelt 2020. április 15. napján 12 óra 19 perc és 22 óra 31 perc közötti időszakban 13 alkalommal próbálta felhívni tanú 2-t (ebből 5 alkalommal beszéltek is), míg tanú 2 4 alkalommal hívta az I. rendű terheltet. Telefonbeszélgetéseik során az I. rendű terhelt megkérdezte volt élettársától, hogy sértett 1-gyel van-e, melyet tanú 2 eleinte hárított. Megunva azonban a gyakori telefonhívást, végül ráhagyva, közölte az I. rendű terhelttel, hogy együtt vannak sértett 1-gyel. Az I. rendű terhelt erre indulatos lett, és elhatározta, hogy elégtételt vesz, ezért taxival a keresztanyjához és párjához, a III. rendű terhelthez indult, majd innen a III. rendű terhelttel szülei házába mentek.

[9] Még úton hazafelé az I. rendű terhelt telefonon felhívta 21 óra 24 perckor, majd 21 óra 32 perckor is tanú 1-et, és közölte vele, hogy adja át sértett 1-nek, jöjjön ki még aznap a sportpályára, és beszéljék meg kettőjük dolgát, félreérthetetlenül verekedésre hívva a sértettet.

[10] Mindeközben sértett 1 20 óra 30 perc körül indult el lakóhelyéről Peugeot 206 SW kombi típusú személygépkocsijával tanú 4 barátjához azért, hogy megnézze az általa vásárolt kiscsikót. Tanú 4-hez 21 óra körül érkezett, majd 22 óra 30 perc körül távozott, és hazafelé, a utca 1-en keresztül a lakóhelyére indult. Útja során kocsijába beült tanú 1, aki elmondta barátjának, hogy az I. rendű terhelt azt üzeni neki, menjen el még aznap a sportpályára, verekedjenek meg. Sértett 1 tanú 1-től megtudva az I. rendű terhelt telefonszámát, 22 óra 33 perckor felhívta az I. rendű terheltet azért, hogy ezt megbeszéljék.

[11] A beszélgetés során az I. rendű terhelt felelősségre vonta őt, hogy összeállt tanú 2-vel, ezért számolni fognak. Sértett 1 azonban közölte az I. rendű terhelttel, hogy neki semmi köze nincs tanú 2-höz, majd kölcsönös szóváltás alakult ki köztük, melynek során az I. rendű terhelt közölte, hogy találkozzanak éjfélkor a sportpályánál. Sértett 1 beszélgetésüket követően négy alkalommal próbálta eredménytelenül felhívni az I. rendű terheltet telefonon azért, hogy elmondja, nincs szándékában elmenni a megbeszélte találkozóra.

[12] Sértett 1 és tanú 1, miközben a településen kocsikáztak, meglátták sértett 2-t, aki kk. tanú 5 háza előtt állt, és beszélgetett tanú 6-tal és tanú 5-tel. Sértett 1 gépjárművével megállt, majd tanú 1-gyel együtt csatlakoztak a beszélgető társasághoz.

[13] Az I. rendű terhelt édesapja, a II. rendű terhelt lakására 23 óra 30 perc előtt – pontosabban meg nem határozható időpontban – érkezett, majd elmondta sérelmeit. Ezt követően a születésnapja ünneplése okán ittas állapotban lévő II. rendű terhelt az ott vendégségben tartózkodó sógorával, a III. rendű terhelttel, illetve az alkalmazottjaként dolgozó, ugyancsak ittas állapotban lévő IV. rendű terhelttel és fiával együtt sértett 1 keresésére indultak.

[14] Az I. rendű, a II. rendű, a III. rendű és a IV. rendű terhelt 2020. április 15. napján 23 óra 30 perc és 24 óra 00 perc közötti, pontosabban meg nem határozható időpontban megérkezett a II. rendű terhelt tulajdonát képező, és általa vezetett Toyota Hilux típusú platós terepjárával az utca 1-re az utca 2-ről jobbra kanyarodva, többen és korábban, mint ahogy megbeszélték. Sértett 1 keresése közben ugyanis meglátták Peugeot típusú személygépkocsiját az utca 1-ben lévő lakóház előtti közterületen. A terheltek a terepjárával a sértetti gépkocsi mögött legalább 5 méterre megálltak, majd abból kiszálltak, a terepjáró hátuljához mentek, és annak platójáról I. rendű terhelt egy 5 cm átmérőjű, legalább 1 méter hosszú vasrudat, a II., III. és IV. rendű terhelt pedig egy-egy 3-5 cm átmérőjű, legalább 1 méter hosszúságú fa karót vett magához. A terheltek ezt követően mind a négyen támadólag megindultak az utcán beszélgető fiatalok irányába, miközben II. rendű terhelt hangosan fenyegetőzött, hogy „most kaptok, maghaltok!”, míg I. rendű terhelt azt kiáltotta „itt vagyunk!”.

[15] A II. rendű terhelt ennek során szó nélkül a kezében lévő fa karóval kis- közepes erővel a lakóingatlan nagykapuja előtti közterületen álló sértett 2 feje irányába sújtott, mely ütés azonban sértett 2 védekezésül maga elé emelt bal kézfejét kívülről találta el. Ezt látva kk. tanú 5 és kk. tanú 6 a házba szaladtak. A II. rendű terhelt közvetlen közelében állt a III. rendű és IV. rendű terhelt, míg az I. rendű terhelt a II. rendű terhelt háta mögött sértett 1 irányába ment, így az I., III. és IV. rendű terhelt jelenléte a II. rendű terheltre szándékerősítőleg hatott. Sértett 2 úgy észlelve, hogy a III. rendű és IV. rendű terhelt az irányába fordul, ezt követően ugyancsak a házba beszaladt.

[16] Az I. rendű terhelt ezt követően odalépett a 2002. október 2. napján született sértett 1-hez, és „most megöllek” felkiáltással a kezében lévő vascsövet két kézzel fogva, mint egy baseball ütővel, az ütest baloldaltól indítva, nagy erővel megütötte a sértett fejét, mely ütest a sértett megpróbálta kivédeni, azonban az nem sikerült. Az ütés a sértettet a jobb füle fölött a halánték tájékánál érte, melynek eredményeként sértett 1 azonnal a padka és az árok között a földre esett és eszméletét veszítette.

[17] A IV. rendű terhelt időközben a kezében lévő fa karóval fenyegetően tanú 1 felé lépett, azonban tanú 1 közölte, hogy semmit sem csinált, így őt nem bántalmazta.

[18] Ezt követően a III. rendű és IV. rendű terhelt a földön fekvő, eszméletlen sértett 1-hez lépett, és az I. rendű terhelttel együtt felsőtestét mindannyian legalább egy alkalommal, kis erővel megrúgták. Mindeközben a II. rendű terhelt az I. rendű terhelthez lépett, legalább egy alkalommal, kis erővel a földön fekvő sértettbe rúgott, majd az I. rendű terheltet a még mindig a földön fekvő sértett 1-től elhúzta. Végül a sértett közelében tartózkodó tanú 1 irányába fordult a II. rendű terhelt „te is kapni akarsz?!” felkiáltással, azonban miután tanú 1 közölte, hogy nem szólt semmit, végül nem bántották. A terheltek ezt követően a náluk lévő szerszámokat a gépkocsi platójára tették, a gépjárművükbe szálltak, és „el leszteek kapva!” felkiáltással a helyszínről a II. rendű terhelt lakóingatlanára távoztak.

[19] Tanú 1 ezt követően a földön fekvő sértett 1-et magához térítette, akit az időközben a házból kijövő tanúkkal együtt felsegítettek, és a sértett 1 által vezetett gépjárművébe ülve a sértett 2 szüleinek tulajdonát képező lakóingatlanhoz mentek, ahol a még mindig zavartan viselkedő sértett 1-et a házba kísérték.

[20] Sértett 1 miután jobban lett, bár nagyon rosszul érezte magát, gépjárművébe ülve lakóhelyére indult, majd éjfél után hazaérve szüleinek elmondta a történeteket.

[21] A 17 és fél éves sértett 1 a falcsont-halántékcsontról jobb oldalán, részben a koponyaalapra terjedően darabos koponyacsont-törést szenvedett, mely sérülés legalább 1 rendbeli, nagy erejű erőbehatásra keletkezett. A több csontot érintő koponyacsont-törés gyógytartama 8 napon túli, a tényleges gyógytartam 4-6 hétre tehető.

[22] Figyelemmel az erőbehatás nagyságára, a sérült testtájékra, a bántalmazás módjára, továbbá a sérülés nagyságára, halálos eredménnyel járó sérülés kialakulásának reális esélye is fennállt, az életveszélyes sérülések kialakulása mellett. Az ilyen erejű erőbehatásnál ugyanis koponyaűri vérzés, agyzúzódás, agyállomány sérülés és keményburok sérülés is kialakulhat, mely életveszélyes, akár halálos állapotot eredményezhet. Az, hogy ez az eredmény nem következett be, csupán a véletlennek volt köszönhető.

[23] A bűncselekmények elkövetéséhez az I. rendű terhelt által használt 5 cm átmérőjű, legalább 1 méter hosszú vasrúd, illetőleg a II., III. és IV. rendű terheltnél lévő 3-5 cm átmérőjű, legalább 1 méter hosszúságú fakarók emberi élet kioltására alkalmasak voltak.

[24] Sértett 2-nek a II. rendű terhelt által történt bántalmazása során 3-4 nap alatt gyógyuló lágyyszöveti bevérzéssel járó sérülése keletkezett. Figyelemmel azonban a bántalmazáshoz használt eszközre, a célzott testtájékra és az elkövetés módjára, megállapítható, hogy a II. rendű terhelt cselekménye nyolc napon túl gyógyuló sérülés okozására (pl.: csonttörés) volt alkalmas.

[25] A bűncselekmény elkövetésének időpontjában sértett 1 és tanú 1 17 és fél évesek, kk. tanú 5 és kk. tanú 6 pedig 15 évesek voltak.

[26] **II.** A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen az I. rendű és II. rendű terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt.

[27] 1. Az indítvány szerint az eljáró bíróságok a büntető anyagi jog szabályait megsértve törvénysértően minősítették az I. rendű terhelt sértett 1 sérelmére elkövetett cselekményét emberölés büntettének kísérleteként, míg a II. rendű terhelt bűnösségét törvénysértően állapították meg az I. rendű terhelt tettesi cselekményéhez nyújtott bűnsegély miatt.

[28] Bevezetesként rámutatott, hogy az első- és másodfokú bíróság ellentmondásosan nevezte meg az elkövetés eszközét hol vascsőként, hol vasrúdként, amelynek jellemzőire semmilyen megállapítást nem tett. Ebből arra a következtetésre jutott, hogy a kérdéses tárgy

emberölésre alkalmatlan lett volna, hozzátéve, hogy az esetleges alkalmasság sem elegendő az élet kioltására irányuló szándék igazolásához.

[29] Jogi álláspontja szerint az emberölés büntettének kísérletét megvalósító cselekmény fogalmilag csak egyenes szándékkal elkövetett lehet, mert az eshetőleges szándékkal elkövetett emberölés kísérletének tárgyi és alanyi oldala szinte teljes átfedésben van a(z) életveszélyt okozó) testi sértés tárgyi és szubjektív oldalával. Azaz, az elkövető eshetőleges szándéka mellett mindenkor a testi épség elleni bűncselekmény állapítandó meg, és az élet kioltására (egyúttal az életveszélyes állapot okozására) irányuló eshetőleges szándék fennállása mellett az emberölés büntettének kísérleteként történő minősítés lehetősége legfeljebb elméleti.

[30] Az egyenes szándékkal elkövetett emberölés kísérletének megállapításához ugyanakkor szükségesnek tartotta, hogy „az elkövetés eszköze, iránya, módja az emberölés tipikus, rendszerinti eszköze legyen, amely tipikusan, rendszerint a sértett halálához vezet (pl. fej irányába leadott pisztolylövés, ahol az eredmény elmaradása kizárólag a véletlenül múlhat), vagy az eszköz, irány, mód emberölésre csupán alkalmas legyen, ugyanakkor annak kitartó alkalmazása vezet szükségszerűen a sértett halálához”.

[31] Az indítvány által felállított e kritériumrendszer valamennyi elemét azonban nem látta teljesülni az alapügyben megállapított tényállásra. E körben kulcsfontosságúnak vélte, hogy az I. rendű terhelt csupán egy alkalommal intézett támadást a sértett felé, noha a cselekmény folytatása objektíve a lehetőségében állt volna. Ez pedig azt jelenti, hogy az I. rendű terhelt „kvázi önként elállt a cselekmény befejezésétől”, nem kívánta a sértett halálát, azaz nem egyenes ölési szándékkal cselekedett.

[32] Vélekedése szerint az ölési szándék hiányára utal az is, hogy az I. rendű terhelt a földön fekvő sértettbe kis erővel belerúgott, ami „inkább tekinthető a sértett állapota felmérésének, mint az ölési cselekmény továbbfolytatásának”.

[33] Jelentőség nélkülinek látta, hogy az I. rendű terhelt a cselekményt megelőző felfokozott érzelmi és indulati állapotában azt a kijelentést tette a sértett felé, miszerint „most meghalsz!” (helyesen: „most megöllek!”). A 3/2013. Büntető jogegységi határozat szempontrendszere mentén e kijelentést abban az esetben lehet a terhelti szándék elemzése során értékelni, ha az megfelel az elhangzása során tanúsított terhelti magatartásnak, amely feltételt hiányzónak vélte.

[34] Összességében tehát a cselekmény kitartó véghezvitelének hiánya mellett az egyenes ölési szándékot kizárhatónak tartotta.

[35] E végkövetkeztetését a Szolnoki Törvényszék, a Debreceni Törvényszék és a Balassagyarmati Törvényszék indítványban megjelölt határozatainak indokolásában írtak mellett a Kúria Bfv.II.1.030/2020/8. számú határozatának indokolásával is alátámasztottnak tartotta, amelyben a Kúria kifejtette, hogy a terhelt ölési szándékát az általa használt ácskalapáccsal való „többszöri, nagy erővel történt bántalmazás” alapozza meg. Ebből pedig álláspontja szerint az következik, hogy egy rendbeli támadás akkor sem igazolja az emberölési szándékot, ha a támadás nagy erővel, emberölésre is alkalmas eszközzel történik.

[36] A II. rendű terhelt tekintetében hiányolta a jogerős ítélet indokolásából annak megokolását, hogy e terhelt tudata „az I. rendű elítélt emberölésre/életveszélyt okozó testi sértésre irányuló szándékát milyen objektív tények alapján fogta át”.

[37] Maga sem vonta kétségbe, hogy az I. rendű terhelt szemszögéből a II. rendű terhelt jelenléte szándékerősítő hatású volt, azonban utalt rá, hogy a BJD 71. és BJD 1285. számú eseti döntések elvi tartalmával összhangban a pusztá jelenlét a bűncselekmény elkövetésénél nem bűnségély.

[38] Az I. rendű terhelt cselekményéhez járuló bűnsegély megállapításához mellőzhetetlennek ítélte ugyanis a II. rendű terhelt tudattartalmának vizsgálatát, és azon objektív körülmények megjelölését, amelyek alapján a tudattartalom megállapítható. Hasonlóképp szükségesnek látta annak kifejtését, hogy a II. rendű terhelt a passzív jelenlétén túl pontosan milyen, a külvilágban is észlelhető magatartással segítette elő a bűncselekmény elkövetését.

[39] Álláspontja szerint a II. rendű terhelt tudattartalma egyáltalán nem terjedhetett ki arra, hogy az I. rendű terhelt egyáltalán ütést kíván-e mérni a sértettre, arra pedig különösen nem, hogy az esetleges ütés milyen erejű és mely sértetti testrészre irányított lesz, különös figyelemmel arra is, hogy az I. rendű terhelt terhére „egyértelműen” minőségi túllépés róható.

[40] A II. rendű terhelt felelősségének megítélése szempontjából is jelentőséget tulajdonított annak a körülménynek, hogy az I. rendű terhelt egymozzanatos cselekményt hajtott végre, amelynek értékelésével akként vélekedett, hogy a II. rendű terhelt ezen egymozzanatos cselekmény bűnsegédjeként abban az esetben lenne marasztalható, ha az élet elleni cselekmény elkövetését előre megbeszélték volna, vagy a II. rendű terhelt kifejezetten élet elleni cselekményre biztatja az I. rendű terheltet, esetleg az egyszeri ütést követően a bántalmazás folytatására buzdítja terhelt-társát.

[41] Ilyen körülmények között, a BH 2000.89. és a BH 2003.3. számon közzétett eseti döntések elvi tartalmának idézésével úgy látta, hogy az I. rendű terheltnek a szándékegység szerinti (felfegyverkezve elkövetett) garázdaság büntettét minőségileg túllépő cselekménye miatt a II. rendű terhelt bűnsegédként nem vonható felelősségre, mert jelenléte nem mozdította elő az I. rendű terheltnek a nagy erejű, fejre mért ütésben realizálódó végső tudattartalma kialakulását.

[42] Indítványozta ezért, hogy a Kúria a jogerős ítélet megváltoztatásával I. rendű terhelt bűnösségét a „Btk. 445. § (3) bekezdésébe ütköző életveszélyt okozó testi sértés büntetében” állapítsa meg, a kiszabott szabadságvesztés tartamának mérséklésével, míg a II. rendű terheltet az emberölés büntetetének kísérlete miatt emelt vád alól mentse fel, és a vele szemben kiszabott szabadságvesztést ugyancsak mérsékelje, egyúttal végrehajtásában próbaidőre függessze fel.

[43] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.547/2022/2. számú átiratában a védő indítványát részben alaptalannak, részben törvényben kizártnak tartotta.

[44] Megítélése szerint az indítvány törvényben kizárt módon, az irányadó tényállást támadva állítja az elkövetés eszközét képező vascső emberölésre alkalmatlan jellegét. Ezzel szemben a tényállás a jelentőséggel bíró körülmények körében a cső anyaga és vastagsága mellett a hosszúságát is megjelöli, amely az erőkar növelésére alkalmas. E jellemzők számbavételével pedig – megfelelő erő alkalmazásával – az eszközt az élet kioltására alkalmasnak tartotta. Ezzel összefüggésben felhívta a figyelmet a védői érvrendszer ellentmondásaira, amely az I. rendű és a II. rendű terhelt magatartását – korábbi hivatkozásai ellenére a vascső élet kioltására való alkalmasságát feltételezően – felfegyverkezve elkövetett garázdaság büntetéként tartotta indokoltnak értékelni.

[45] Okfejtése szerint a védői érvelés szükségtelenül kísérli meg cáfolni az I. rendű terhelt ölésre kiterjedő egyenes szándékát, mert a másodfokú bíróság ítélete [21] bekezdésében eshetőleg szándékának fennállására vont következtetést. E megállapítással egyetértve úgy látta, hogy az I. rendű terhelt által alkalmazott eszköz, az erő nagysága, a sérült testtájék és a terhelti kijelentések az élet elleni bűncselekmény megállapítását indokolják. A BH 1999.400. számon közzétett eseti döntésre való hivatkozással arra is utalt, hogy e minősítésnek az egyszeri erőbehatás sem mond ellent. Egyebekben az I. rendű terhelt az emberölés befejezett

kísérletét valósította meg, amely miatt az önkéntes elállás mint büntethetőséget megszüntető ok beállta fogalmilag kizárt.

[46] A cselekmény minősítését érintő törvénysértés hiányában pedig az I. rendű terhelttel szemben kiszabott büntetés enyhítésére sem kerülhet sor. Megjegyezte ugyanakkor, hogy az I. rendű terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztés 5 év 8 hónapi tartama a védő által törvényesnek vélt minősítés esetén sem lenne törvénysértő, mert ez esetben is illeszkedik a büntetési tétel keretei közé.

[47] Ugyancsak törvényesnek látta a II. rendű terhelt bűnösségének megállapítását. Az átiratban részletesen áttekintett cselekvősege ugyanis messze meghaladta a helyszínen való passzív jelenlétet. Ennek megfelelően elsőként ő fenyegetőzött a sértettek halálával és sértett 2 ütlegetésével ő kezdte meg a sértettek tényleges támadását is. Sőt, sértett 1 sérelmére elkövetett cselekménnyel való egyetértését ki is fejezte, amikor a földön fekvő sértettet maga is megrúgta. Nyilvánvaló volt számára, hogy az I. rendű terhelt a bántalmazás szándékával ragadott meg egy vasrudat, különös figyelemmel arra is, hogy a terheltek eleve elégtétel vétele végett keresték fel a sértettet. Fellépésük azt eredményezte, hogy azok a személyek, akik a sértett segítségére lehettek volna, elmenekültek, így a II. rendű terhelt tevőlegesen is hozzájárult, hogy az I. rendű terhelt akadálytalanul hajthassa végre a cselekményét.

[48] Indokai alapján a jogerős ítélet hatályában történő fenntartására tett indítványt.

[49] 3. A védő a Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevételében a felülvizsgálati indítványban írtakat fenntartotta.

[50] Vitatta, hogy az I. rendű terhelttel szemben kiszabott büntetést a helyesnek vélt minősítés mellett sem lehetne törvénysértőnek tekinteni, utalva a BH 2004.264., BH 2011.97.I. és BH 2014.174. számon közzétett eseti döntésekre is.

[51] A továbbiakban megismételte az indítványban kifejtett érveit, az emberölési szándék fennállásához szükségesnek tartott többszöri erő kifejtés szükségessége kapcsán kitérve arra is, hogy a Legfőbb Ügyészség által felhívott BH 1999.400. számú eseti döntés tényállásában szereplő fejsze nem értékelhető azonosan a jelen ügyben használt vascsővel. Ezzel szemben a vascsövet a Bfv.1030/2020/8. számú határozatban szereplő kalapáccsal tartotta „egyenértékűnek”, amely mellett – értelmezése szerint – a többszöri erő kifejtés követelményét szabta az élet elleni cselekmény megállapításának feltételeként.

[52] Az igazságügyi orvosszakértői véleményre való utalással annyiban ugyanakkor pontosította a felülvizsgálati indítványt, hogy a sértett nem került életveszélyes állapotba, amelyhez képest az I. rendű terhelt legfeljebb a(z) életveszélyt okozó testi sértés büntettének kísérlete miatt felelhet.

[53] Nem vitatta, hogy a II. rendű terhelt magatartása szándékerősítőleg hathatott az I. rendű terheltre, de mivel az I. rendű terhelt terhére minőségi túllépés róható, a II. rendű terhelt tudata már csak a cselekmény hirtelenségéből adódóan sem foghatta át a tettesi alapcselekményt. Felelősségét pedig az I. rendű terhelt által elkövetett cselekmény konkrét pillanatában kell megítélni, nem pedig a tettesi alapcselekmény véghezvitele előtti időpontra vonatkoztatva.

[54] Tévesnek vélte a Legfőbb Ügyészség részéről a BH 2014.303. számú eseti döntésre való hivatkozást. A kérdéses ügyben ugyanis a tényállásban szerepeltetett objektív tényezők eltérést mutatnak, amelynek okán az ott érintett terhelt – a hosszabb ideig tartó dulakodás során – valóban képes lehetett volna limitálni a szándékát, ellenben a II. rendű terheltnek az I. rendű terhelt rögtönös és váratlan mozdulata miatt ezt nem lett volna képes megtenni. Nem látott tehát olyan „objektív tárgyi tényezőt”, amely miatt a II. rendű terheltnek számolnia kellett volna a testi sértésnél súlyosabb bűncselekmény elkövetésével az I. rendű terhelt részéről.

[55] A II. rendű terheltet érintően másodlagos indítványt is előterjesztett, bűnsegédi felelősségének megállapítása esetére az általa nyújtott bűnsegélyt pszichikainak minősítése, és a bűnsegédként elkövetett testi sértés büntette miatt a cselekmény enyhébb minősítéséhez igazodóan enyhébb, végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés kiszabása érdekében.

[56] **III. A felülvizsgálati indítvány nem alapos.**

[57] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen, és kizárólag a Be. 649. §-ában tételesen felsorolt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.

[58] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerint felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét, míg a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpont első fordulata szerint felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt szabott ki törvénysértő büntetést.

[59] 1.2. A felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható. Ezzel összhangban a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bekezdés].

[60] E szabályok pontosan abból fakadnak, hogy a felülvizsgálat a jogerős [azaz a Be. 456. § (1) bekezdése értelmében végleges és mindenkre kötelező döntést hordozó] ítélet elleni jogi, nem pedig ténybeli kifogások érvényesítését biztosító rendkívüli jogorvoslat. Éppen ezért a jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével ítéltető meg.

[61] A tényállás irányadó jellege azt jelenti, hogy a felülvizsgálati eljárásban nem csupán a jogerős ítéletben írt tényállás támadhatatlan, de az a mérlegelő tevékenység is, amely e tényállás megállapítására vezetett. A felülvizsgálat során a felmerült bizonyítékok felülmérlegelésére, az ítéleti tényállás esetleges megalapozatlanságát érintő következtetések levonására, eltérő tényállás megállapítására az eljárás törvény nem biztosít lehetőséget.

[62] Az alapügyben eljáró bíróság ténybeli következtetésével szemben felhozott kifogások tehát valóságuk esetén sem a büntető anyagi jog szabályainak a megsértését jelentik.

[63] Ehhez képest a büntető anyagi jog szabályai akkor szenvednek sérelmet, ha az eljáró bíróság a megállapított tényállásból törvénysértő jogi következtetést vont le akár a bűncselekmény megvalósulását, akár annak minősítését illetően.

[64] A felülvizsgálati indítványnak a jogerős ítéletnek ellentmondó tényállításai ezért a tényállás felülvizsgálati eljárásban meg nem engedett támadását jelentik, így az indítvány elbírálása során figyelmen kívül maradnak.

[65] Ennek megfelelően az irányadó tényállással kifejezett ellentétben áll az indítványban foglalt ténybeli következtetés az I. rendű terhelt által használt vascső emberölésre való alkalmasságát illetően. Megjegyzendő, a védői vélekedéssel szemben a „vascső” és a „vasrúd” jelentése között nem fedezhető fel olyan különbség, amely az eszközök egymás szinonimájaként való használata folytán a tényállást fel nem oldható ténybeli ellentmondással terheltté tenné.

[66] 2.1. Az I. rendű terheltet érintő védői okfejtés logikai kiindulópontja szerint az eshetőlegesen szándékkal elkövetett emberölés kísérlete és az életveszélyt okozó testi sértés

(vagy annak kísérlete) valójában – elvi szintű kivételektől eltekintve – azonos emberi magatartást fed le, mert

– a tárgyi oldalon a halál előidézésére alkalmas magatartás az életveszély bekövetkezésének feleltethető meg, míg

– az alanyi oldalon az elkövető tudata mindkét cselekmény esetén átfogja a halál bekövetkezésének reális lehetőségét, és „még a cselekményhez fűződő érzelmi viszony alapján sem lehet érdemi különbséget tenni, hiszen amennyiben valaki kívánja olyan állapot előidézését, amellyel reálisan bekövetkezhet a sértett halála, egyúttal bele is nyugszik abba, hogy a sértett halála be is következhet”.

[67] E védői következtetéssel szemben azonban az emberölés kísérletének, illetve az életveszélyt okozó testi sértés ismérvei sem a bűncselekmények tárgyi, sem pedig az alanyi oldalán nem azonosak.

[68] Az indítvány ugyanis figyelmen kívül hagyja, hogy az emberölés büntette kísérletének elkövetője a bűncselekmény elkövetésének tanúsítását csupán megkezdzi, de nem fejezi be [Btk. 10. § (1) bekezdés], ellentétben az életveszélyt okozó testi sértés elkövetőjével. Azaz, az emberölés kísérletének elkövetése esetén a törvényi tényállásban meghatározott eredmény (a passzív alany halála) nem következik be, míg a befejezett életveszélyt okozó testi sértés megvalósulása a törvényi tényállás teljes megvalósulását (az életveszély beálltát) feltételezi.

[69] Ez azt jelenti, hogy az emberölés kísérletének megállapítására akár abban az esetben is sor kerülhet, ha a passzív alany (sértett) semmilyen sérülést sem szenvedett el, de az elkövető szándéka a halálának előidézésére irányult, és az általa keltett fizikai erőhatás megfelelő alkalmazás esetén erre alkalmas lett volna. Szó sincs tehát az elhatárolandó bűncselekmények szükségképpen tárgyi oldali egyezőségéről.

[70] Az alanyi oldalon pedig az emberölés elkövetőjének – egyenes vagy eshetőleges – szándéka a passzív alany halálára is kiterjed, míg az életveszélyt okozó testi sértés elkövetője esetén a szándék kizárólag a testi sértés okozását foglalja magában, míg az életveszélyt nem szükségképpen: a testi sértés büntette Btk. 164. § (8) bekezdés I. fordulata szerinti minősített esetének megállapításához az is elegendő, ha az elkövetőt az eredmény tekintetében csupán gondatlanság terheli (Btk. 9. §). Ha azonban az életveszély nem következett be, a bűncselekmény szóban forgó minősített esetének kísérlete kizárólag az elkövetőnek az életveszélyre is kiterjedő szándéka mellett állapítható meg, hiszen a gondatlan és az ún. vegyes bűnösséggel megvalósuló bűncselekménynek nincs kísérlete [Btk. 10. § (1) bekezdés].

[71] Ilyen körülmények között az elhatárolás abban az esetben vethet fel nehézséget, ha a testi sértés elkövetőjének szándéka az életveszély okozását is átfogja. Ilyen esetben az emberölés kísérletének és az életveszélyt okozó testi sértés büntettének (vagy annak kísérletének) megállapítására vezető cselekmények külvilágban megnyilvánuló jegyei kétségtől nagyfokú hasonlatosságot mutathatnak. Ez esetben a helyes minősítés kulcsa az elkövetői szándék tüzetes elemzésében rejlik.

[72] Elvi síkon: életveszélyt okozó testi sértés megállapításának van helye, ha a testi sértésre irányuló magatartást tanúsító elkövető szándéka az életveszélyre is kiterjed, mert ennek bekövetkezését kívánja vagy ebbe belenyugodva cselekszik. Jóllehet az életveszély, mint eredmény tekintetében az egyenes szándék elméletileg nem zárható ki, a gyakorlatban az életveszélyes eredményt érintő szándék eshetőleges (eventuális) formában jelentkezik (3/2013. Büntető jogegységi határozat az élet és testi épség védelméről, I/4. pont).

[73] A jogegységi határozat iránymutatása nyomán tehát valamely cselekmény életveszélyt okozó testi sértésként (vagy annak kísérleteként) való minősítése (szinte) kizárt

az elkövető életveszély okozására irányuló egyenes szándéka mellett, mert az életveszélyre kiterjedő egyenes szándék feltételezi a halál okozásának (legalább) eshetőleges szándékát is.

[74] Következésképpen, az indítványból kiolvasható védői okfejtés érveivel szemben az emberölés büntettének kísérlete eshetőleges szándékkal is elkövethető (a Kúria gyakorlatából – a teljesség igénye nélkül – pl. Bfv.I.568/2022/8., Bfv.II.379/2022/11., Bfv.II.378/2021/6., Bfv.II.1.030/2020/8., Bfv.II.54/2019/6., Bfv.III.983/2018/9. stb.), és általában az élet elleni bűncselekmény megállapítására vezet, ha az elkövető egyenes szándéka (a halál bekövetkezésével szembeni közömbösséget is magában foglaló) életveszély okozására irányul.

[75] 2.2. Az elméleti alapok ilyenén lefektetését követően válhat lehetségessé az állásfoglalás az I. rendű terhelt irányadó tényállásban rögzített cselekményének helyes büntetőjogi minősítését illetően.

[76] A jogerős ítéletben foglalt tényállás alapján pedig a 3/2013. Büntető jogegységi határozat I.2. pontjában felsorolt tárgyi tényezők figyelembevételével a terhelt ölési szándékának fennállására vonható következtetés.

[77] E tárgyi tényezők sorában a terhelt által alkalmazott eszköz, az eszköz közvetítésével a sértett testére gyakorolt erő és a támadott testtájék bír meghatározó jelentőséggel.

[78] Az elkövetés eszközét képező vasrúdról – tömör vagy üreges jellegétől függetlenül – az általános élettapasztalatok birtokában tudvalévó, hogy megfelelő irányítottsággal, erővel való használata elkerülhetetlenül vezet a halálos eredmény bekövetkezésére. A Legfőbb Ügyészség átiratában szakszerűen hívta fel továbbá a figyelmet az alapvető fizikai törvényszerűségekre, amely szerint az 1 méter hosszúságú rúd erőként hat, azaz az eszköz révén közölt erőt fokozza.

[79] Ezzel párhuzamosan az I. rendű terhelt eleve nagy erővel okozta a sértett tényállásban részletezett sérüléseit, és a sértett fejére irányítottan, annak tudatában, hogy a célzott testtájék létfontosságú szervet – az agyat – rejt, ráadásul (a halál bekövetkezésének lehetőségétől függetlenül) itt összpontosulnak a legalapvetőbb – és az ilyen erőbehatástól teljességgel védtelen – emberi érzékszervek, amelyek elvesztése vagy gyakorlásuk csökkent képessége a mindennapi életvitel folytatását is lehetetlenné teszi.

[80] Az élet kioltására alkalmas eszközzel a létfontosságú szervet rejtő testtájéokra irányított nagy erejű támadás pedig a tényállás szerint nem csupán az életveszély, de a halál okozására is alkalmas volt. Az I. rendű terhelt pedig pontosan ilyen, a halálos eredmény kialakításának lehetőségét is magában foglaló módon használta a nála lévő vasrudat. Ez azt jelenti, hogy az I. rendű terhelt által alkalmazott erő mellett – a szerencsés véletlen elmaradása esetén – a sértett reálisan olyan sérülést is elszenvedhetett volna, amelynek nem csupán egyetlen, más lehetséges következményekkel versengő végkimenetele a halál beállta (ami az életveszély definíciójának felel meg), hanem olyan sérülést is, amely a külső beavatkozás elmaradása esetén elkerülhetetlenül vezetett volna életének elvesztéséhez. A kérdéses eredmény elmaradásának véletlen jellege csupán annyit tesz, hogy az adott körülmények között a passzív alany nem szenvedett halált, illetve szükségszerűen a halálának bekövetkezését okozó sérülést, de mit sem változtat azon, hogy az I. rendű terhelt magatartása alkalmas lett volna ilyen sérülés kiváltására.

[81] A fentiek belátása nem igényel az általános élettapasztalatot meghaladó anatómiai, élettani ismereteket. Ezzel összhangban az I. rendű terhelt tudatában is fel kellett merülnie, hogy az erőhatás fokozása érdekében magához vett vasrúddal a sértett fejére irányzott nagy erejű ütése alkalmas lehet halálos eredmény előidézésére. Ilyen körülmények között a tudottan az élet kioltására is alkalmas támadás végrehajtása a halálos eredmény bekövetkezésébe való belenyugvást, az eshetőleges terhelti szándék fennállását igazolja.

[82] Ehhez képest az emberölési szándék hiányát a sértettre gyakorolt egyszeri erőbehatás alapulvételével levezetni megkísérlő védői okfejtés téves. A fentiek szerint ugyanis egyszeri nagy erejű, fejre mért ütés is alkalmas lehet a halál elkerülhetetlen bekövetkezéséhez vezető okfolyamat megindításához, amely oki láncolat a konkrét esetben az I. rendű terhelt magatartásán kívül álló véletlen folytán nem fejeződött be. Következésképpen, az egyszeri erőhatás nyomán eszméletét elvesztő, a földön fekvő, magatehetetlen, ezért bármilyen védekezés kifejtésére képtelen sértett további bántalmazásának elmaradása legfeljebb azt igazolja, hogy az I. rendű terhelt nem kívánta a sértett halálát, így kizárólag az élet kioltására irányuló egyenes szándék kizárására alkalmas. A halálos eredmény iránti közömbös viszonyulást ugyanakkor e védői érv nemhogy nem cáfolja, de azzal éppenséggel teljes összhangot mutat.

[83] Elvi éllel szögezi le továbbá a Kúria, hogy a terhelti szándéokra a történeti tényállásban rögzített, megvalósult életbeli tényekből lehet következtetést vonni. Meg nem történt események (a sértett további bántalmazásának, a létfontosságú szervei további sértésének elmaradása) nem szolgálhatnak alapul a ténylegesen is végbement valóság tényeinek értékelésére, az I. rendű terhelt valóban tanúsított magatartását vezérlő szándékának megítélésére {Bfv.II.379/2022/11. [93] bekezdés}.

[84] A kifejtettekkel összhangban, az irányadó joggyakorlat szerint az eshetőleges ölési szándék fennállását a halálos eredmény kiváltására alkalmas egyszeri erőhatás is megalapozhatja (Bfv.II.446/2022/8., Bfv.II.379/2022/11., Bfv.III.983/2018/9., Bfv.I.1.790/2014/5.).

[85] Az I. rendű terhelt eshetőleges ölési szándékának fennállását a tényállásban szerepeltetett kijelentései és a már eszméletét veszített sértettel szemben tanúsított további magatartása sem cáfolja.

[86] Az I. rendű terhelt sértett felé címzett „most megöllek!” kijelentése ugyanis a védői érveléssel ellentétben tökéletes összhangban áll a ténylegesen is tanúsított magatartásával: a sértett fejére irányított nagy erejű, a halálos eredmény reális lehetőségét is magában rejtő ütéssel.

[87] Azzal pedig, hogy az I. rendű terhelt – terhelt-társaival egyetemben – kis erővel megrúgta a már magatehetetlen sértett felsőtestét, a védői állásponttól eltérően nem az egészségügyi állapota iránti őszinte érdeklődést juttatta kifejezésre. Ellenkezőleg: az emberi méltóság durva megalázásával együtt járó mozdulat félreérthetetlen tükröződése az I. rendű terhelt magatartása következményei iránt tanúsított teljes közönyének.

[88] 2.3. Mindemellett a védő az önkéntes elállás Btk. 10. § (4) bekezdés a) pontjában írt következményeinek levonását, illetve annak vélt elmulasztását is számonkérte a jogerős ítéleten, kifejtve, hogy a halálos eredmény elmaradása „nem a véletlenül múlt, hanem azon, hogy az I. rendű elítélt kvázi önként elállt a cselekmény befejezésétől”.

[89] Amint azt a Kúria az íméntiekben kifejtette, az I. rendű terhelt irányadó tényállásban szerepeltetett cselekménye helyesen emberölés büntettének kísérleteként minősül.

[90] Nem büntethető ugyanakkor kísérlet miatt, akinek önkéntes elállása folytán marad el a bűncselekménye [Btk. 10. § (4) bekezdés a) pont], vagy aki az eredmény bekövetkezését önként elhárítja [Btk. 10. § (4) bekezdés b) pont].

[91] A Btk. 10. § (4) bekezdésében meghatározott büntethetőséget megszüntető ok befejezetlen (nem teljes) kísérlet esetében önkéntes elállással, materiális (eredmény-) bűncselekmény befejezett (teljes) kísérlete esetén viszont kizárólag az eredmény elhárításával valósulhat meg. Befejezett a kísérlet akkor, ha az elkövető által megindított oki folyamat minden további elkövetési magatartás kifejtése nélkül az eredményhez vezet, és legfeljebb az oki folyamatba való aktív beavatkozás vagy konkuráló más oki folyamat háríthatja el az

eredmény bekövetkeztét. Ezt megelőzően az eredményt célzó tényállásszerű elkövetési tevékenység befejezetlen kísérlet; ilyenkor az eredményt kiváltó oki folyamat már megindul, ám az elkövetési magatartás folytatása vagy az elkövetési magatartás más mozzanatainak a megvalósítása nélkül az eredmény nem jöhet létre (4/2002. Büntető jogegységi határozat).

[92] Az emberölés büntettének kísérlete ekként nem teljes (befejezetlen), ha az elkövető által tanúsított magatartás nem indítja be azt az oki folyamatot, amely elkerülhetetlenül vezet a sértett halálára. Azaz, bár az elkövető a sértett bántalmazását az életének kioltására is kiterjedő – akár eshetőleges – szándékkal kezdi meg, de e szándékától még azt megelőzően eláll, hogy az eredmény (a halál) bekövetkezésére vezető oksági láncolat első eleme beállna. Másként szólva, mielőtt olyan sérülést okozna, amely a sértett halálát válthatná ki. Éppen ezért, az emberölés büntettének kísérletétől való önkéntes elállás esetén a cselekmény a Btk. 10. § (5) bekezdése folytán – legfeljebb – a Btk. 164. § (1) bekezdésébe ütköző testi sértésként minősíthető.

[93] Ezzel szemben teljes (befejezett) az emberölés büntettének a kísérlete, ha az elkövető – az eredményre is kiterjedő szándékának fennállása mellett – olyan sérüléseket okoz a sértettnek, amelyek az általuk kiváltott élettani folyamatok nyomán – akár nyomban, akár hosszabb idő elteltével – a sértett halálára vezethetnek. Ez esetben pedig az emberölés büntettének a kísérlete miatt az elkövető büntethetőségét egyedül az szünteti meg, ha a sértett halálához vezető oksági láncolatot közvetlenül vagy közvetve (más személy, így szakképzett segítség tevőleges igénybevételével) maga szakítja meg.

[94] Az emberölés büntettének kísérletét megvalósító cselekmény befejezetlen vagy befejezett jellege ugyancsak a felülvizsgálati eljárásban érinthetetlen tényállásban szerepeltetett tények alapulvételével ítéltető meg.

[95] E tényállás pedig azt rögzíti, hogy a potenciálisan halálos eredmény bekövetkezéséhez vezető okfolyamat megindult, és az oki folyamat végső elemének a bekövetkezése csak a véletlennek betudhatóan maradt el. Ez azt jelenti, hogy jelen esetben az I. rendű terhelt az emberölés büntettének a befejezett (teljes) kísérletét valósította meg, amelynek folyományaként e cselekmény miatt büntethetőségét kizárólag a Btk. 10. § (4) bekezdés b) pontjában foglalt ok, az önkéntes eredményelhárítás szüntethette volna meg.

[96] Ezzel párhuzamosan az adott esetben értelemszerűen „önkéntes elállásról” sem lehet szó. A már megvalósított cselekménytől (a sértett halálának előidézésére alkalmas sérülés okozásától) való utólagos elállás értelmezhetetlen, ezért fogalmilag kizárt. A tényállásból kitűnően a sértett halála nem a Btk. 10. § (4) bekezdés a) pontjában megkívánt önkéntes elállás folytán, hanem az I. rendű terhelt szándékától függetlenül, a szerencsés véletlennek köszönhetően maradt el.

[97] Az a körülmény pedig, hogy az I. rendű terhelt az élet kioltására alkalmas sérülések okozását nem tetézte további bántalmazás kifejtésével, „önkéntes elállás” címen nem értékelhető a javára.

[98] 2.4. Az I. rendű terhelt cselekményének maradéktalanul helyes minősítésére tekintettel a kiszabott büntetés csak akkor lenne vizsgálható, ha a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak volna ki, így a büntetést a bűncselekmény minősítéséhez kapcsolódó büntetési tételkeret figyelmen kívül hagyásával, avagy az irányadó büntetési tételkereten belül ugyan, de a Btk. valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésének megszegésével szabták volna ki [BH 2016.264.II. (Bfv.I.415/2016/7.)]. A törvényes minősítés mellett a mérlegelési jogkörben, a törvényes keretek között kiszabott büntetés mértéke viszont a felülvizsgálati eljárásban nem támadható [BH 2017.219.II. (Bfv.I.1.502/2016/6.)].

[99] Jelen esetben a jogerős ítélet öt év nyolc hónap szabadságvesztést szabott ki az I. rendű terhelttel szemben, amely a halmazati büntetésként kiszabható, öt évtől tizenhét évet

el nem érő szabadságvesztésig meghatározott büntetési tétel keretei közé esik. A büntetés kiszabására vonatkozó szabályt rögzítő, mérlegelést nem tűrő büntető anyagi jogi szabály sérelme ezért nem vethető fel.

[100] Következésképpen, a cselekmény törvényes minősítése mellett, a Btk. más szabályának megsértése nélkül a törvényes büntetési tételkeret határain belül kiszabott szabadságvesztés tartamának mérséklésére nem kerülhet sor.

[101] 3.1. A II. rendű terhelt tekintetében az indítvány a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában írt felülvizsgálati ok teljesülését állította.

[102] A védői érvelés kétirányú volt: egyfelől vitatta, hogy a II. rendű terhelt helyszínen való jelenléte egyáltalán előmozdította-e a tettesi alapcselekmény véghezvitelét, másfelől amellett érvelt, hogy a II. rendű terhelt nem ismerhette fel az I. rendű terhelt szándékát, azaz tudata nem fogta át, hogy az I. rendű terhelt fogja-e a nála lévő vascsövet használni, és ha igen, milyen erővel, a sértett mely testrészére irányítottan.

[103] A védői okfejtés első iránya ugyanakkor önmagának is ellentmondó volt, amikor a II. rendű terhelt jelenlétének az I. rendű terheltre gyakorolt szándékerősítő hatását vitathatatlanak ítélte (indítvány 11., 13. oldal), mégsem tartotta a „nagy erejű fejre ütésben realizálódó végső tudattartalom kialakulását” előmozdítónak. Az ellentmondást pedig azzal vélte feloldhatónak, hogy az I. rendű terhelt a garázdaság büntettségére kiterjedő szándékegységhez képest minőségi túllépést megvalósítva valósított meg – a fentiek szerint – élet elleni bűncselekményt.

[104] Általánosságban: a Legfelsőbb Bíróság (Kúria) 3/2011. (X. 14.) Büntető jogegységi határozata szerint a bűnrészes a bűncselekménynek az olyan elkövetője, aki a törvényi tényállás megvalósításában közvetlenül nem vesz részt, ám a tettel szándékegységben jár el, és a törvényi tényállás megvalósítása nélkül is oksági kapcsolatba hozható a cselekvősege a legalább kísérleti szakban eljutott tettesi cselekménnyel, mégpedig annak befejezettsége (bevégezethez) előtt. Ebből egyenesen következik, hogy a részes cselekménye a tettesi, társtettesi cselekménnyel szemben alárendelt, mert tettesi bűncselekményt feltételez.

[105] Az előbbiekből következik a részesi bűncselekmény járulékos jellege. Ebben az fejeződik ki, hogy a részesi cselekmény ebben a minőségében (eltekintve azoktól a tényállásoktól, amelyeknél a fogalmilag részesi cselekmény sui generis bűncselekmény) csak annyiban büntethető, amennyiben az alapcselekmény is büntethető; a jogi minősítés tekintetében is osztja a tettesi alapcselekmény sorsát; végül a részesi cselekményre is a tettesi alapcselekmény büntetési tétele vonatkozik. A részesi cselekmény járulékos jellege alóli kivételként a részes nem felel a tettes minőségi túllépéséért [BH 2022.172. (Bfv.I.397/2021/16.), BH 2017.139.II. (Bhar.I.1.088/2016/12.)], azaz amiatt, hogy a tettes más törvényi tényállásba illeszkedő, vagy más ilyen bűncselekményt is megvalósít, mint amelyre (a felbujtó) rábíró tevékenysége vonatkozik, vagy amelyhez (a bűnsegéd) segítségnyújtása történt.

[106] Ez azt jelenti, hogy a részes tetteshez társulása a tettes szándékához történik. A részesi szándék a tettesi szándékkal mutat egyezőséget, azt kiváltja vagy a véghezvitel végett erősíti. A részesi szándék tehát nem a véghezvitelt követő, hanem az előtti. Ebből az is következik, hogy a részesnek a becsatlakozáskor, illetve a cselekmény végrehajtása idején van lehetősége behatárolni, akár megváltoztatni szándéktartalmát önmaga és a tettes felé. Ha azonban ezt nem teszi, tehát a véghezvitel terjedelmét nem korlátozza, a végrehajtástól való visszalépését a kívül világ számára észlelhetően, felismerhetően nem jelzi, akkor számolnia kell azzal, hogy folyamatos jelenléte a végrehajtást változatlanul erősíti. E következtetés alapja ténybeli. A belső történet, amely a kívül világ (így a társai) előtt rejtve marad, nem lehet jogi következtetés tárgya [BH 2021.246.I-II. (Bfv.III.390/2020/12.), hasonlóan: BH 2019.155.II.

(Bfv.III.720/2018/10.), BH 2018.267.II. (Bfv.III.1.899/2017/11.), BH 2016.321. (Bfv.III.198/2016/6.), BH 2014.103.II. (Bfv.III.868/2012/14.)).

[107] A bűnsegédi (bűnrészesi) magatartás jogi természetéből következően, a (kizárólag) bűnsegédi magatartás felülvizsgálatának – értelemszerűen – nem lehet tárgya, szempontja az adott bűncselekmény törvényi tényállásán belüli magatartás megvalósításának, megvalósulásának elvárása. A részesi felróhatóság feltételezi a tettesi alapcselekmény meglétét. Ez a jelen ügyben is adott, annál is inkább, mert a tettesi alapcselekményt kifejtő I. rendű terhelt tekintetében a felülvizsgálatot a Kúria a fentebbiekben elvégezte. Ekként a részesi elkövető felróhatóságának vizsgálata kizárólag az adott bűncselekmény törvényi tényállásán kívüli elkövetői – ekként tehát a részesi – magatartás alapján vizsgálható.

[108] Ilyen körülmények között a Kúriának az irányadó tényállás alapulvételével kellett állást foglalnia, hogy a II. rendű terhelt magatartása előmozdította-e a tettesi alapcselekmény megvalósulását.

[109] Az indítvány másik irányát illetően pedig az eldöntendő jogkérdés a részesi magatartás tudattartalma.

[110] Kétségtelen, hogy bűnösség nélkül – azaz ún. alanyi okozatosság nélkül – nincs tényállásszerűség, nincs felróhatóság, és ez megkívánt a részesi elkövetés esetében is. Másrészt e körben – visszautalva a korábbiakra is – nem a törvényi tényálláson belüli magatartás, hanem az ilyenhez kötődő magatartás kifejtése, és annak tudata a kérdés. A részesi tudat tartalma önálló, önmagában vett bűnösségvizsgálat tárgya, e szempontból a járulékoság közömbös (amint a részesi és tettesi magatartás megítélése akár el is válhat a Btk. 2. § szempontjából); a részesi tudat tartalma pedig nem a törvényi tényálláson belüli magatartáshoz feltétlen szükségesség, hanem az ilyen magatartás bárminemű előmozdítása, (egyidejű) könnyítése, azaz a segítség.

[111] Kétségtelen, hogy a tudattartalom vizsgálata perdöntő. Az elkövető tudatának tartalma törvényi tényállási elem, az ún. alanyi okozatosság: a tárgyi oldal elemeinek (elkövetési magatartás, eredmény stb.) külvilágban való megnyilvánulása, ténybelisége és az elkövető ahhoz való akarati viszonyulása. Ez a viszonyulás az elkövetőn belüli, külvilágtól elzárt. Ezért az elkövetési magatartásról (eredményről stb.) való, tudatban előzetesen, illetve egyidejűen meglévő képzet mindig csak valamely a külvilágban megjelenő fizikai, illetve mérhető (számszaki stb.) tényből következtetéssel ragadható meg; és mint ilyen ténykérdés [BH 2021.246.I. (Bfv.III.390/2020/12.)].

[112] A szándékosságra, gondatlanságra, illetve annak mikéntjére, és a bűnösségre vont következtetés viszont jogi értékelés, ami ekként jogkérdés {Bfv.II.148/2021/11. [96]-[101]}.

[113] 3.2. Ami a II. rendű terhelt magatartásának a tettesi alapcselekmény előmozdítására való alkalmasságát illeti, a bűncselekmény helyszínén való jelenlét akkor válik bűnsegéllyé, ha azzal a bűnsegéd a tettesre bátorító, erősítő, a sértettre pedig bénító, akaratgyengítő hatást gyakorol (Bfv.III.21/2015/7.).

[114] Az irányadó tényállásból kitűnően pontosan ez történt a jelen esetben is.

[115] Amikor ugyanis a II. rendű terhelt a helyszínre érkezéskor azt kiáltotta, hogy „most kaptok, meghaltok!”, majd a nála lévő fa karóval kis-közepes erővel sértett 2 feje irányába sújtott, ő maga lépett a tettelegesség mezejére. Az erőszakot maga kezdeményezve társai felé tetteivel kinyilvánított módon azt az üzenetet közvetítette, hogy erőszakos fellépésükben számíthatnak támogató fizikai közreműködésére.

[116] A másik oldalról, az öléssel való fenyegetőzése és a sértett 2 ellen irányuló cselekménye az objektív kívülálló számára azt vetítette előre, hogy a terhelti kör bármely jelenlévő ellen irányuló támadó magatartásában segítséget nyújt. Ez pedig a sértett és a

társaságában tartózkodó személyek számára bénító hatást keltett: azt kellett tapasztalniuk, hogy II. rendű terhelt nemhogy kontroll alatt próbálja tartani társai magatartását, ellenkezőleg, a terhelti kör egységesen agresszív fellépésében élen járva azt a benyomást keltette, hogy bármely ellenállás reménytelen, mert azt a kifejtett fizikai erő sértettre gyakorolt hatásának fokozására szolgáló eszközökkel felszerelkezett, egységesen fellépő terheltek erőszakkal is letörik.

[117] Szó sincs tehát arról, hogy a II. rendű terhelt „pusztán a cselekmény helyszínén jelen lévő személy” lett volna. Ehhez képest a pusztán jelenléten jóval túlmutató módon megérkezésüket követően maga is részt vett az erőszakkal való fenyegetésben, majd sértett 2 bántalmazásával maga törte át az erőszak kilátásba helyezése és annak tényleges tanúsítása közt húzódó határvonalat. Mivel pedig e cselekményeivel társait (így az I. rendű terheltet) kifejezetten buzdította a további erőszakra, egyidejűleg sértett 1-re és a társaságában lévő személyekre akaratgyengítő hatást gyakorolt, az I. rendű terhelt tettesi alapcselekményének megvalósításához segítséget nyújtott.

[118] 3.3. Az irányadó tényállás ugyancsak tartalmazza azokat az életbeli tényeket, amelyekből kiindulva levonható a jogi következtetés, hogy a II. rendű terheltnek az I. rendű terhelt által véghezvitt tettesi alapcselekményhez nyújtott segítsége szándékos volt.

[119] Elöljáróban, fel sem merül, hogy a terheltek előzetes megállapodása a ténybeliségét illetően nem konkretizált, garázdaság büntetnének elkövetésére kiterjedő szándékegységre korlátozódott volna, amelyhez képest az I. rendű terhelt az emberölés büntetnének kísérletét e szándékegység kereteit áthágva, minőségi túllépést megvalósítva vitte volna véghez. Az indítvány erre vonatkozó okfejtése azt feltételezi, miszerint a terheltek szándékegysége csupán arra terjedt (volna) ki, hogy – az I. rendű terhelt (vélt) sérelmével nem érintett – II. rendű terhelt a nála lévő eszközzel ütést indítson – az I. rendű terhelt (vélt) sérelmével nem érintett – sértett 2 feje irányába (e szándékegység elismerésének jeleként az I. rendű terhelt e cselekményhez társuló bűnsegédi magatartásának felrovását az indítvány sem támadta), de arra már nem, hogy a büszkeségében (vélt) sérelmet szenvedett I. rendű terhelt a nála lévő eszközzel ütést mérjen a büszkeségét (általa vélt módon) megsértő sértett 1 fejére. Az azonos terhelti kör által szoros egymásutánban véghezvitt, eszköz használatával járó, a két sértett azonos testtájékát célzó, de eltérő eredménnyel végződő magatartások tanúsítására vonatkozó szándékegység fennállásának indítvány általi különböző megítélése ténybeli alap nélküli, ezért önkényes.

[120] Ehhez képest az irányadó tényállás kifejezetten rögzíti, hogy az I. rendű terhelt

- elhatározta, hogy elégtételt vesz sértett 1-en {elsőfokú ítélet [77] bekezdés},
- tanú 1 útján félreérthetetlenül verekedésre hívta ki a sértettet {elsőfokú ítélet [79] bekezdés},
- telefonon is felhívta a sértettet, hogy találkozzanak éjfélkor a sportpályánál {elsőfokú ítélet [80] bekezdés},
- sérelmeit a II. rendű terheltnek is elmondta {elsőfokú ítélet [82] bekezdés},

[121] Ez azt jelenti, hogy a II. rendű terhelt az előzményekről tájékoztatást kapva segített a sértett keresésében, mégpedig olyan eszközökkel felszerelkezve, amelyek pontosan tükrözik az I. rendű terhelt által vágyott elégtétel mibenlétét: a vélt sérelem miatti fizikai bosszúállást.

[122] A II. rendű terhelt ekként az I. rendű terhelt által tervbe vett elégtétel ismeretében érkezett a helyszínre, és azt is közvetlenül tapasztalva, hogy éppen a sértett fizikai bántalmazásának a szándékával megjelenő I. rendű terhelt tartja magánál az anyagánál, tömegénél fogva a testi épségre leginkább veszélyes eszközt, a vasrudat. Mindezek tudatában kiáltotta el magát a sértetti társaságot észlelve, hogy „most kaptok, meghaltok!”.

[123] Ha pedig a II. rendű terhelt tudomással bírt róla, hogy az I. rendű terhelt fizikailag kíván elégtételt venni a sértetten, miközben az élet kioltására is alkalmas eszközt tart magánál, úgy szóba sem kerülhet, hogy a terheltek szándékegysége csupán a garázdaság büntetteként értékelhető magatartás tanúsítására terjedt volna ki. Ellenkezőleg: a terheltek szándékegysége eleve sértett 1 bántalmazására irányult, mégpedig a sértettet a bántalmazás szándékával kereső I. rendű terhelt által magához vett eszköz jellemzői okán eredményében sem korlátozva.

[124] Jelen esetre is igaz, hogy a II. rendű terhelt nem korlátozta hatókörét a bűncselekmény elkövetésében, ezért – saját maga által is szükségképpen felismert módon – terhelt-társára bátorító, a sértetre pedig akaratbénító hatást gyakorolt. Az előbbieket szerint azonban ennél jóval többről van szó: nem csupán arról, hogy az I. rendű terhelt szándékváltását észlelve nem határolta el magát a cselekményétől, hanem arról, hogy maga is ismerte az I. rendű terheltnek az eleve a sértett bántalmazására irányuló, bármely, az életét vagy testi épségét sértő eredményre kiterjedő szándékát, és az öléssel való fenyegetéssel, illetve sértett 2 fejére irányzott ütéssel kifejezetten buzdította az I. rendű terheltet szándékának beváltására, saját magatartásával szemléltetve az erőszak tanúsításának akadálytalan jellegét.

[125] Ehhez hozzá kell tenni, hogy az íméntiekben kifejtettek szerint ugyan a bűnsegély kifejtésére csak a tettesi alapcselekmény befejezettségéig nyílik mód, ami azonban nem képezi akadályát annak, hogy a II. rendű terheltnek a tettesi alapcselekmény megvalósítását követően a külvilág felé tett megnyilvánulásai következtetési alapul szolgáljanak az I. rendű terhelt korábban tanúsított magatartásához való tudati-érzelmi viszonyulásához.

[126] E tekintetben pedig kiemelendő, hogy a II. rendű terhelt – amellett, hogy az I. rendű terheltet elhúzta a sértett mellől – maga is kis erővel belerúgott, illetve tanú 1-et is megfenyegette („te is kapni akarsz?”). A földön fekvő, kiszolgáltatott sértettnek az emberi méltóság mély megalázásával járó megrúgásában pedig nem az I. rendű terhelt magatartásától való elhatárolódás tükröződik, amiként a tettesi alapcselekmény helyeslését fejezi ki tanú 1 azonos bántalmazásának kilátásba helyezése is. Mindezek mellett közömbös, hogy a II. rendű terhelt – már az elégtétel vétele iránti szándékának beváltása után – eltávolította az I. rendű terheltet a sértett közeléből, különösen úgy, hogy – az I. rendű terheltet érintő védői indítványban is hangsúlyozott módon – a tényállás nem rögzít olyan tényeket, amelyek alapjául szolgálnak annak a következtetésnek, hogy az I. rendű terhelt folytatni kívánta volna a sértett bántalmazását.

[127] Mindezek tükrében a II. rendű terhelt bűnösségének megállapítása a bűnsegédként elkövetett emberölés büntetnének kísérlete miatt törvényes, mert a passzív jelenlétén jóval túlmutató aktív magatartásával kifejezetten előmozdította az I. rendű terhelt tettesi alapcselekményének megvalósítását, miközben a terheltek szándékegysége a halálos eredmény okozását is magában foglalta.

[128] **IV. 1.** A kifejtett érvek mentén a Kúria – mivel nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a megtámadott határozatot – a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen – a Be. 662. § (1) bekezdése alapján az I. rendű és a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

[129] A Kúria – a Kúria elnöke számára a bíróságok szervezetről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdésében biztosított felhatalmazás alapján, a Kúria ügyelosztási rendjének IV.6. pontjában írt rendelkezése nyomán – öttagú tanácsban járt el.

[130] **V.** A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[131] Az ugyanazon jogosult általi ismételt indítvány előterjesztésének tilalma, illetve az azonos tartalmú indítvány ismételt előterjesztésének tilalma a Be. 652. § (6) és (7) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdése alapján az ilyen indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2023. március 2.

Dr. Harangozó Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Metzing Márton s.k. előadó bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Boros Tibor s.k. bíró